

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Ученици добијају оцене за писане провере знања и за усмене одговоре.

Употреба свих недопуштених средстава (мобилни телефони, бубице, пушкице, књиге) и преписивање су забрањени. Против ученика се покреће васпитно-дисциплински поступак уколико наставник примети да их ученик користи током провере знања.

Писмени задаци су провера савладаности писменог изражавања ученика и подразумевају учеников самостални рад. Уколико наставник утврди да је ученик преписао туђи рад у било којој мери, сматра се да ученик није одговорио на задатак и добија оцену недовољан (1).

Наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан (слика екрана, линк, са датумом када је извор погледан од стране наставника) и да на тај начин документује преписано. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава, већ је садржај научен напамет или на други начин.

Уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, било садржински или по сличним грешкама, сматра се да ученици нису написали задатак, без обзира на то ко је од кога преписао, и задатак се за те ученике понавља.

Приликом оцењивања писмених провера и задатака вреднују се следећи елементи, који могу бити изражени посебном оценом или бодовним системом: садржај (тема), организација и структура, језик и правопис, уредност задатка и посебности ученика.

1. Садржај (тема)

Оцена 5–4

Ученик је добро одабрао примере којима аргументује став о задатој теми. Грађа је богата и адекватна.

Оцена 3

Основна теза (став, поглед на тему) није представљена у довољној мери јасно. Недовољно је прегледно и јасно саопштена. Недовољно грађе (непоткрепљено, уопштено).

Оцена 1–2

Основна идеја није саопштена. Грађа или њени делови нису у вези са темом. Недовољна повезаност текста. Садржаји се везују за препричавање фабуле.

2. Организација и структура

Оцена 5–4

Грађа је организовано изложена. Одабрана грађа има видљиву и логичну језичко-смисаону повезаност. Подела грађе на уже мисаоне целине је сврсисходна и оправдана. Свака реченица је нова мисао, без понављања, осим када се јавља као таутологија, чиме се

стилски оправдава. Мисли се развијају прогресивно, напредујући према пуном одговору на тему.

Оцена 3

Логичност редоследа излагања није поштована у довољној мери. Подела на пасусе је у неким случајевима неоправдана и механичка. Мисли се не развијају прогресивно и има много понављања и враћања.

Оцена 1–2

Несређена и нејасна форма приповедања, која губи ток или га нема. Тешко се стиче слика о целовитости текста, описивање је неадекватно. Мисао је нејасна и неразвијена, нема јасних целина.

3. Језик и правопис

Оцена 5–4

Богата и примерена лексика (разноврсност и оригиналност у избору речи у оквирима књижевног стандарда или функције датог језичког изражавања). Синтаксички јасно обликовање исказа (јасна и прецизна реченица, прилагодљивост облику казивања – субјективан или објективан однос према датој предметности, без сувишног или недовољног у реченичној структури). Поштовање правописних правила на високом нивоу.

Оцена 3

Сиромашан лексички фонд, употреба речи непознатог и неадекватног значења. Честа употреба фраза које немају своје стилско оправдање, устаљеност израза, понављања речи. Синтаксички коректно, али компликовано обликовање исказа (непотребно дуга и мање јасна реченица, нижа прилагођеност форми приповедања – субјективан или објективан однос према датој предметности). Погрешно писање слова, речи и интерпункције, недоследности у писању негације и гласовних промена.

Оцена 1–2

Језик је недефинисан и сиромашан, неоправдана је употреба колоквијализама и неадекватно употребљеног жаргона. Избор речи је без логичког разлога и унутрашње логике текста. Текст је нејасан и компликован, правописно некоректан. Понављање неправилних језичких облика (грешке у писању негације, гласовних промена, облика речи, употреба малог и великог слова). Недопустиве грешке у односу на узраст ученика и ниво функционалне писмености.

4. Уредност задатка

Оцена 5–4

Чист, прегледан и уредан задатак.

Оцена 3

Задатак има мрље и жврљотине које нарушавају изглед текста, али не утичу на читљивост.

Оцена 1–2

Неуредан и нечитак задатак.

5. Посебности ученика

Индивидуалност. Оригиналност у приступу теми и језичко-стилском изразу. Посебна ограничења и потребе.

Усмене провере знања

Оцењивање ученика се врши континуирано, на сваком часу, и то подразумева активности на часу и резултате рада, различита излагања и представљања, учешће у дебати и дискусији, писање есеја, домаћих задатака и ангажовање у различитим облицима групног рада.

Провера знања ученика усменим путем подразумева бирање ученика методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем или у договору са наставником.

У складу са Правилницима о оцењивању, успех ученика на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин:

Одличан (5)

Ученик на постављено питање одговара самостално, показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа и своја знања успешно актуализује и повезује са стварним примерима из живота.

Врло добар (4)

Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављеног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа уз малу помоћ наставника.

Добар (3)

Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује. Уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално да закључи о њима. Одговара на питања основног нивоа и решава задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос слабијим резултатима.

Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати основне појмове, али му је потребно подсећање и усмеравање у одговорима, навођење на тачна решења. Уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.

Недовољан (1)

Ученик није савладао појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, одговара са „не знам“, „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или кад га наставник прозове.

Формативно оцењивање

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције о образовно-васпитном раду.

Домаћи и посебни индивидуални задаци

Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.

Пет минуса (а минус се бележи уколико ученик нема потребан прибор и уџбеник за рад на часу, није урадио домаћи задатак, није прочитао текст унапред најављен за рад на часу) вреднују се оценом недовољан (1). Уколико ученик није донео домаћи задатак на час, сматра се да га није урадио. Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други или је преписан са интернета, сматра се да домаћи није урађен.

Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или друга назнака, сем ако се утврди да је ученик заиста променио свој однос ка раду.

Уколико ученик добије посебан задатак у договору са наставником, бира облик у којем ће га представити.

Ако ученик има задатак да спреми презентацију, мапу ума или други дигитални или аналогни садржај, оценом одличан (5) може се оценити презентација (дигитални алат) урађена по следећим критеријумима:

- Презентација садржи највише десет слајдова.
- Слајдови нису оптерећени текстом, већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја.
- Ученик одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след.
- Презентација не поседује граматичке и правописне грешке.
- Презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале.

Уколико је задатак површно одрађен, преузет са интернета или само преузет текст без критичког односа према садржају, уколико ученик не познаје тему довољно да би самостално о њој говорио, али је показао интересовање и урадио задатак, његов одговор позитивно се оцењује као урађен, али не добија оцену, већ се позитиван одговор води у педагошкој свесци наставника.

Стална активност и пет узастопно тачно написаних задатака оцењују се оценом одличан (5).

Рад у групи

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања групног рада, и пише се у педагошкој свесци.

Знање стечено групним радом проверава се индивидуално и важи за целу тему, а не само за посебне радне задатке групе, и може се уписати у дневник рада.

Критеријуми за оцењивање писмених и домаћих задатака; контролних задатака и тестова провере знања

Усвојени на састанку Актива за српски језик и књижевност, 28. 8. 2026. године

Шта се оцењује на писменим и домаћим задацима (састав, есеј, прича, песма и остали облици писаног изражавања)

РУКОПИС:

- колико је читак и правилан
- да ли разликује ћирилицу и латиницу
- да ли меша писана и штампана слова

УРЕДНОСТ (ЕСТЕТСКИ ИЗГЛЕД ЗАДАТКА):

- да ли ученик/ученица прецртава речи (реченице)
- да ли ученик/ученица накнадно додаје речи (реченице)
- да ли ученик/ученица мења редослед реченица (пасуса)

ФОРМА:

- да ли ученик уме да обликује нове мисаоне целине (пасусе)
- да ли су нове мисаоне целине међусобно складно повезане

САДРЖАЈ:

- у којој мери написано одговара тзв. тежишту теме
- колико је написани садржај богат/сиромашан
- да ли је композиција складна (увод, разрада, закључак)
- да ли у раду постоје материјалне грешке (књижевни род или врста, имена јунака, место
- радње, време радње и сл.)

ПРАВОПИС:

- писање великог и малог слова

- састављено и растављено писање (посебно речца НЕ и ЛИ)
- интерпункција
- глаголски облици (посебно глаголски прилог садашњи)

СТИЛИЗАЦИЈА:

- у раду има доста понављања
- користи жаргонизме
- богат/сиромашан речник
- да ли су реченице смислене и правилне (пре свега, ред речи у реченици)

Критеријум за оцењивање контролних задатака и различитих тестова провере знања (полугодишњи, годишњи и сл.)

- Ако је тачно решено мање од 50% предвиђених задатака – оцена 1
- Ако је тачно решено 50% предвиђених задатака – оцена 2
- Ако тачно решено 60% предвиђених задатака – оцена 3
- Ако је тачно решено 75% предвиђених задатака – оцена 4
- Ако је тачно решено 90% предвиђених задатака – оцена 5